

Doi ani de speranță

Dacă Alin Gavreliuc ar mai fi scris încă trei articole, titlul pe care l-am ales pentru acest cuvânt de întâmpinare a cărții sale ar fi fost pe deplin acoperit. S-ar fi împlinit exact doi ani, adică 104 săptămâni în care tânărul dascăl timișorean de psihologie socială și-a lăsat pentru câteva ore studenții și cercetările, ca să se întâlnească joi de joi cu un public foarte numeros și răspândit pretutindeni în lume. Publicul unui cotidian prestigios de mare tiraj din România: *Evenimentul zilei*. A avea o rubrică permanentă într-un asemenea ziar e ca și cum ai ține cursuri pe stadion. Ceea ce înseamnă în primul rând o imensă răspundere. Iar Alin Gavreliuc a știut prea bine acest lucru când și-a compus cele 101 de tablete: implicarea sa civică a fost exemplară. Deși îi poți recunoaște în fiecare text formația academică (argumentele sunt întotdeauna blindate, documentate, acoperite cu date), el nu-și etalează orgolios știința, ca la paradă. Nu-i de mirare atunci că dintre copertele cărții nu te întâmpină niște articole sufocate de savantlâc sterp și de fraze plicticoase, ci, dimpotrivă, ne îmbie 101 fragmente mustind de viață.

Deloc întâmplător volumul chiar așa se și intitulează: *Viața ca prilej*. Nu e vorba, însă, despre o viață strict privată, despre o biografie contemplată narcisic, ci despre o viață împărtășită cu ceilalți, trăită în mijlocul lor, dar filtrată prin experiența personală, printr-o subiectivitate de scriitor autentic. Depune mărturie despre această așezare nu doar subtitlul cărții, ci întregul ei conținut. Pentru că Alin Gavreliuc face exact ceea ce anunță din start: ne pune tuturor în față oglinda științei lui de sociopsiholog, ca să ne proiecteze imaginea a „ceea ce suntem”.

Așadar, o carte despre identitatea noastră colectivă, privită nu de sus, nu condescendent, ci din interior, empatic. Iar participarea aceasta la un destin colectiv e trăită când cu bucurie și exaltare, când cu amărăciune și chiar deznădejde. Dar niciodată la rece, pentru că nimic nu e enunțat și interpretat impasibil de către Alin Gavreliuc. Tot ce ni s-a întâmplat sau ni se va întâmpla îl privește și îi solicită implicarea, iar această participare directă dă un palpitate, o energie aparte textelor sale. Ele au fost prilejuite de zeci de mici sau mari episoade pe care istoria le-a consemnat sau, dimpotrivă, le-a uitat, dar la care autorul a fost, într-un fel sau altul, părtaș. În fond, ce e prilejul? O împrejurare, o ocazie, un moment oportun, un pretext, un motiv, zic dicționarele. Asemenea întâmplări demne de a fi deslușite ne înfățișează Alin Gavreliuc, printr-un ciudat efect de oglindă. Fragmentele decupate din real nu sunt un simplu reflex, ci și prilej de

reflecție, pentru că, așa cum se lasă văzute, ele au trecut deja prin ochii (a se citi mintea și sufletul) celui care scrie. Astfel încât, în final, puse cap la cap sau mai bine zis alipite pe contur, părțile acestea alcătuiesc un *puzzle*. Un basm în bucățele. Doar că imaginea de ansamblu nu are, de cele mai multe ori, nimic feeric, ci dimpotrivă. E de fapt, povestea noastră, a tuturor, trăită prin vremuri. Sau, mai curînd, sub vremi.

Atunci când i-am citit articolele în *Evenimentul zilei* săptămână de săptămână, am simțit că aproape întotdeauna dreptatea e de partea lui Alin Gavreliuc și m-am bucurat că ideile noastre consună. Dar abia acum, străbătând cartea ca un întreg, de la un cap la altul, mi-am dat seama că ea e mai mult decât o foaie de temperatură luată prompt lumii noastre. Am găsit în paginile sale un întreg diagnostic, cu zeci de remedii printre rînduri. Cu soluții de echilibrare, adică terapeutice, pentru corpul nostru social. Despre care ni se dezvăluie câteva adevăruri copleșitoare: cum ar fi acela că trecutul nu trece și că nu poți înainta spre viitor orbește, fără memorie, fără să știi cine ești și de unde vii. Sau că valorile lumii în care visăm să trăim se întemeiază pe solidaritate, pe respectul față de Celălalt, pe civilitate și civilizație, pe bun simț și cuvânt respectat. Ele sunt chezașele uitate ale unei bune rînduieli obștești. De ce suntem așa, și nu altfel? Cât din vină ne aparține și câtă poate fi pusă ba în cărca timpurilor (mereu potrivnice), ba a locului (mereu „între”, mereu în bătaia nenorocului)?

Multe din întrebări își găsesc răspuns în carte. Chiar începutul, *Unu. O altă Românie*, text apărut în 1 decembrie 2005, întredeschide poarta spre un înțeles amar, pornind de la o filă de cronică de acum două veacuri și mai bine: cât de mare e speranța „poporului tăcut, obișnuit să îndure mocnit, într-o lume în care el oricum nu contează” la înscăunarea unei domnii: „o mare, mereu reînnoită, chiar dacă neconținut trădată speranță”. Și cât de rapid se veștejește aceasta, spre a renaște iar, în forme noi, poate mai mature, visând la acea *altă* Românie, așteptată de veacuri.

Pentru că a citit mult despre istoria oamenilor din estul și centrul Europei, pentru că a trăit această istorie prin părinții și bunicii săi, dar mai ales pentru că a fost în mijlocul ei, aici la Timișoara, de ani de zile, Alin Gavreliuc știe că destinul nostru nu e unul singular și că nu trebuie înțeles ca fatalitate. Despre neașezarea noastră, a esticilor, dar și despre istoriile noastre amputate, fragmentate, discontinue, un mare poet și gânditor polonez, Czeslaw Milosz, spunea că ar da naștere neputinței comune de a ne duce la capăt proiectele. Cauzele acestea, mai scrie el, nu sunt de nedepășit. În plus, parte din bolile comune sunt compensate în această parte a Europei

de forme de a fi și a simți cu adevărat extraordinare. Atunci cum să privești, să înțelegi și în cele din urmă să te așezi în mijlocul atâtor noduri încâlcite, contradictorii? Cred că această carte dă un răspuns prin însuși tonul de fond al paginilor: cu echilibru, fără încrâncenare, cu o luciditate calmă, dar mai ales cu încredere.

Fie că vorbește despre trecutul fanariot al României sau despre cel habsburgic al unor regiuni, fie că re trăiește zilele Revoluției din 1989, la Timișoara, fie că schițează minunatul portret al generației de decreței, dar și cel grotesc-ridicol al potențailor zilei, fie că face radiografia lumii rur-urbane de azi sau a câtorva instituții, fie că descrie o călătorie în căutarea rădăcinilor bucovinene sau o incursiune în Ardeal sau o experiență occidentală, o scară de bloc, un veceu public ori palatele țigănești, fie că demontează stereotipuri care-i flatează pe bănățeni sau, dimpotrivă, dă culoare chiar defectelor acestora, Alin Gavreliuc își păstrează cumpătul. Are nu doar un ton, ci și un tonus bun, echilibrat. Și o seninătate care nu poate decât să-l întremeze pe cel care-l citește. Astfel încât, la capătul celor o sută și una zile, te trezești ca în o mie și una de nopți: așteptând plin de speranță ca povestea să continue.

Adriana Babeți